

Bruksela, dnia 15 maja 2013 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 42/2013

Sprawozdanie z inicjatyw i opinii Komisji Europejskiej w styczniu 2013 r.

(Edukacja, nauka, zatrudnienie, środowisko i klimat)

1. **EDUKACJA** - Postępy w przeciwdziałaniu zjawisku przedwczesnego kończenia nauki oraz w zwiększeniu poziomu wykształcenia – chłopcy coraz bardziej pozostają w tyle
2. **EDUKACJA** - Lepsze wsparcie dla osób rozpoczynających pracę w zawodzie nauczyciela w UE
3. **EDUKACJA** - Dzieci imigrantów częściej trafiają do biedniejszych szkół – wyniki nowego raportu
4. **NAUKA** - Sprawozdanie KE: kobiety wciąż niedostatecznie reprezentowane w sektorze naukowym UE
5. **NAUKA** - Komisja Europejska przekazuje 150 mln euro na badania nad mózgiem, inaugurując unijny „Miesiąc mózgu”
6. **ZATRUDNIENIE** - Stosunki pracy: według nowego raportu dialog społeczny poddawany jest w Europie ciężkiej próbie
7. **ZATRUDNIENIE** - Komisja proponuje usprawnić stosowanie prawa pracowników do swobodnego przepływu
8. **RYNEK WEWNĘTRZNY** - Komisja chce zwiększyć przejrzystość działalności gospodarczej w zakresie kwestii społecznych i środowiskowych
9. **ŚRODOWISKO** - Pomoc przedsiębiorstwom i konsumentom w odnalezieniu drogi w ekologicznym labiryncie
10. **ŚRODOWISKO** - Wzmocnić gotowość Europy na wypadek klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka
11. **KLIMAT** - Komisja Europejska zachęca przemysł do upowszechniania najlepszych praktyk

1. EDUKACJA - Postępy w przeciwdziałaniu zjawisku przedwczesnego kończenia nauki oraz w zwiększeniu poziomu wykształcenia – chłopcy coraz bardziej pozostają w tyle

Zgodnie z danymi statystycznymi dla 2012 r. opublikowanymi przez Eurostat większość państw członkowskich UE poczyniła postępy w osiągnięciu celów w zakresie edukacji określonych w strategii „Europa 2020”. Zakładają one obniżenie odsetka uczniów przedwcześnie kończących naukę do poziomu poniżej 10 proc. i zwiększenie do ponad 40 proc. liczby osób z wyższym wykształceniem (studia wyższe lub ich odpowiednik) do 2020 r. Niemniej jednak wyniki te nadal znacznie różnią się między państwami członkowskimi, a także między uczennicami i uczniami. Odsetek młodych ludzi przedwcześnie porzucających naukę wynosi obecnie w UE średnio 12,8 proc., co oznacza niewielką poprawę w porównaniu z 13,5 proc. z roku 2011. W 2012 r. 35,8 proc. osób w wieku 30-34 lat w UE ukończyło studia wyższe; rok wcześniej wskaźnik ten wynosił 34,6 proc.

Androulla Vassiliou, komisarz ds. edukacji, kultury, wielojęzyczności i młodzieży, powiedziała: „Postępy odnotowane w osiągnięciu celów edukacyjnych to dobra wiadomość w czasach niepewności gospodarczej. W przyszłości rynek pracy będzie wymagać wyższych kwalifikacji, a z przedstawionych danych wynika, że coraz więcej młodych ludzi pragnie wykorzystać w pełni swój potencjał. Możemy także stwierdzić, że działania zmierzające do poprawy europejskich systemów edukacji i zwiększenia ich dostępności przynoszą pozytywne efekty. Zwracam się do wszystkich państw członkowskich, by nie ustawały w wysiłkach na rzecz osiągnięcia naszych celów wyznaczonych w perspektywie roku 2020. Słowa te kieruję szczególnie do tych krajów, które nie odnotowały żadnych postępów lub osiągnęły gorsze wyniki niż w poprzednim roku, i zachęcam je do wzmożenia wysiłków i naśladowania licznych przykładów dobrych praktyk”.

W 12 państwach członkowskich (Austrii, Czechach, Danii, Finlandii, Holandii, Irlandii, na Litwie, w Luksemburgu, na Łotwie, w Polsce, na Słowacji, w Słowenii i w Szwecji) odsetek osób wcześnie kończących naukę nie przekracza teraz poziomu 10 proc., który jest celem strategii „Europa 2020”. Irlandia osiągnęła ten cel pierwszy raz. Choć w Hiszpanii (24,9 proc.), na Malcie (22,6 proc.) i w Portugalii (20,8 proc.) odnotowano najwyższy odsetek osób, które wcześnie zakończyły naukę, poczyniono tam również postępy w stosunku do 2011 r. Niemcy, Grecja, Irlandia, Łotwa i Wielka

Brytania ograniczyły skalę przedwczesnego kończenia nauki o przynajmniej jeden punkt procentowy, ale sytuacja pod tym względem pogorszyła się w Bułgarii, na Cyprze, w Czechach, na Węgrzech, w Luksemburgu, Polsce, na Słowacji, w Słowenii i w Szwecji.

W 2012 r. w 12 krajach (w Belgii, na Cyprze, w Danii, Finlandii, Francji, Hiszpanii, Holandii, Irlandii, na Litwie, w Luksemburgu, Szwecji i Wielkiej Brytanii) odsetek osób w wieku 30-34 lat z wykształceniem wyższym przewyższał unijny cel na poziomie 40 proc. Polska i Słowenia powinny przekroczyć go w następnym roku. Odsetek młodych ludzi z wykształceniem wyższym nadal jest niski we Włoszech (21,7 proc.), na Słowacji (23,7 proc.), w Rumunii (21,8 proc.), na Malcie (22,4 proc.), w Czechach (25,6 proc.) i w Portugalii (27,2 proc.). Niepokojący jest nieznaczny spadek (do 26,9 proc.) w 2012 r. i tak już niskiego odsetka osób uzyskujących wyższe wykształcenie w Bułgarii.

Ogólnie rzecz biorąc, dziewczęta częściej wypadają lepiej: odsetek dziewcząt przedwcześnie kończących naukę szkolną jest o 24 proc. niższy niż w przypadku chłopców. Największe różnice pod tym względem występują na Cyprze, (+58 proc.), na Litwie, w Luksemburgu (+57 proc.) i w Polsce (+55 proc.), gdzie dwa razy więcej chłopców niż dziewcząt przedwcześnie kończy naukę. W przypadku kobiet również większe (o 27 proc.) jest prawdopodobieństwo ukończenia studiów wyższych. Największe różnice między kobietami a mężczyznami odnotowuje się na Łotwie (+85 proc.), w Estonii (+79 proc.), w Słowenii (+68 proc.) i w Bułgarii (+67 proc.).

- **Kontekst**

Powyższe dane zostały zebrane przez Eurostat w ramach badania aktywności ekonomicznej ludności, które dostarcza danych na temat sytuacji i tendencji na rynku pracy UE, w tym na temat uczestnictwa w edukacji i szkoleniu i o poziomie osiągnięć w tym zakresie.

Odsetek uczniów przedwcześnie kończących naukę szkolną definiuje się jako odsetek osób w przedziale wiekowym 18–24, które mają najwyżej wykształcenie średnie na poziomie gimnazjalnym lub niższym i nie uczestniczą w kształceniu ani szkoleniu. Wykształcenie wyższe oblicza się jako odsetek osób w wieku 30-34 lat z wykształceniem wyższym (lub równoważnym).

- **Dalsze działania**

Na posiedzeniu Rady w lutym 2013 r. państwa członkowskie uzgodniły, że skoncentrują się na poprawie wyników młodych ludzi, którym grozi przedwczesne zakończenie nauki i którzy posiadają niskie umiejętności podstawowe. Można to osiągnąć na przykład przez wczesne rozpoznanie takich osób na wszystkich etapach kształcenia oraz przez zapewnienie zindywidualizowanego wsparcia.

W przyszłym miesiącu Komisja Europejska oceni środki podjęte przez państwa członkowskie w celu osiągnięcia głównych celów strategii „Europa 2020” na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Komisja może zaproponować również zalecenia dla poszczególnych krajów.

W kolejnym wydaniu Monitora Kształcenia i Szkolenia (jesień 2013 r.) Komisja przedstawi również sprawozdanie z rozwoju sytuacji dotyczącej wczesnego kończenia nauki oraz odsetka absolwentów studiów wyższych.

- **Dodatkowe informacje**

Komisja Europejska - Wczesne kończenie nauki:

http://ec.europa.eu/education/school-education/leaving_en.htm

Komisja Europejska - Program modernizacji szkolnictwa wyższego:

http://ec.europa.eu/education/higher-education/agenda_en.htm

Eurostat - Badanie aktywności ekonomicznej ludności:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/introduction

Komisja Europejska - Kształcenie i szkolenie:

http://ec.europa.eu/education/index_en.htm

Wykres 1: Odsetek osób przedwcześnie kończących naukę w UE (w proc., w latach 2010, 2011 i 2012), zmiana w stosunku do poprzedniego roku (w punktach procentowych) i krajowe cele do 2020 r.

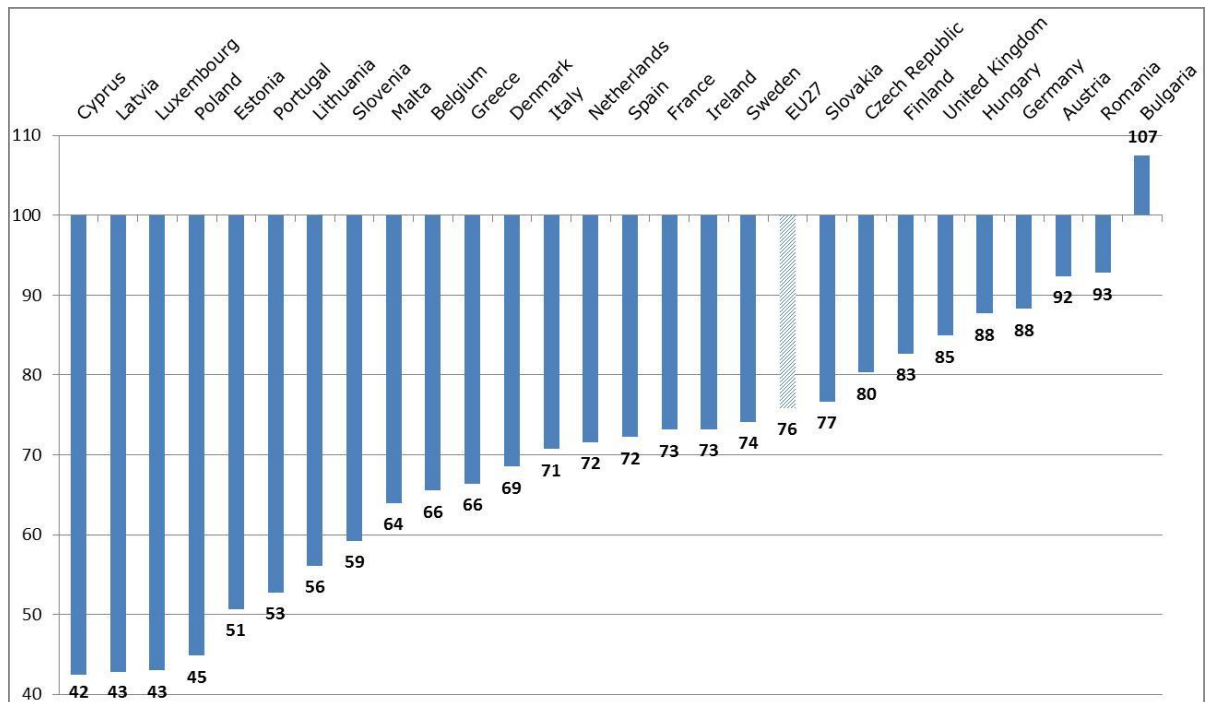
	2010	2011	2012	Zmiana 2011-2012	Krajowy cel
EU	14.0	13.5	12.8p	-0.7	mniej niż 10.0
Austria	8.3	8.3	7.6	-0.7	9.5
Belgia	11.9	12.3	12.0	-0.3	9.5
Bułgaria	13.9	11.8	12.5	0.7	11.0
Cypr	12.7	11.3	11.4	0.1	10.0
Czechy	4.9	4.9	5.5	0.6	5.5
Dania	11.0	9.6	9.1	-0.5	mniej niż 10.0

Estonia	11.6	10.9	10.5	-0.4	9.5
Finlandia	10.3	9.8	8.9	-0.9	8.0
Francja	12.6	12.0	11.6	-0.4	9.5
Niemcy	11.9	11.7	10.5p	-1.2	mniej niż 10.0
Grecja	13.7	13.1	11.4	-1.7	9.7
Węgry	10.5	11.2	11.5	0.3	10.0
Irlandia	11.4	10.8	9.7	-1.1	8.0
Włochy	18.8	18.2	17.6	-0.6	15.0-16.0
Łotwa	13.3	11.6b	10.5	-1.1	13.4
Litwa	8.1	7.2	6.5	-0.7	mniej niż 9.0
Luksemburg	7.1	6.2	8.1p	1.9	mniej niż 10.0
Malta	24.8	23.6	22.6	-1.0	29.0
Holandia	10.0	9.1	8.8p	-0.3	mniej niż 8.0
Polska	5.4p	5.6p	5.7p	0.1	4.5
Portugalia	28.7	23.2	20.8	-2.4	10.0
Rumunia	18.4	17.5	17.4	-0.1	11.3
Słowacja	4.7	5.0	5.3	0.3	6.0
Słowenia	5.0	4.2	4.4	0.2	5.0
Hiszpania	28.4	26.5	24.9	-1.6	15.0
Szwecja	6.5	6.6	7.5	0.9	mniej niż 10.0
Wielka Brytania	14.9	15.0	13.5	-1.5	Brak

Źródło: Eurostat (EU-BAEL); b=przerwa w szeregu czasowym, p=dane tymczasowe

Uwaga: Dane dla Malty dotyczące osób wcześniej kończących naukę na poziomie kształcenia ogólnego i zawodowego zostały zmienione. Zmiana dotyczy klasyfikacji niektórych kwalifikacji na poziomie szkoły średniej. Więcej wyjaśnień jest dostępnych na stronie internetowej Eurostatu. Krajowe cele odnoszą się do danych przed dokonaniem zmian.

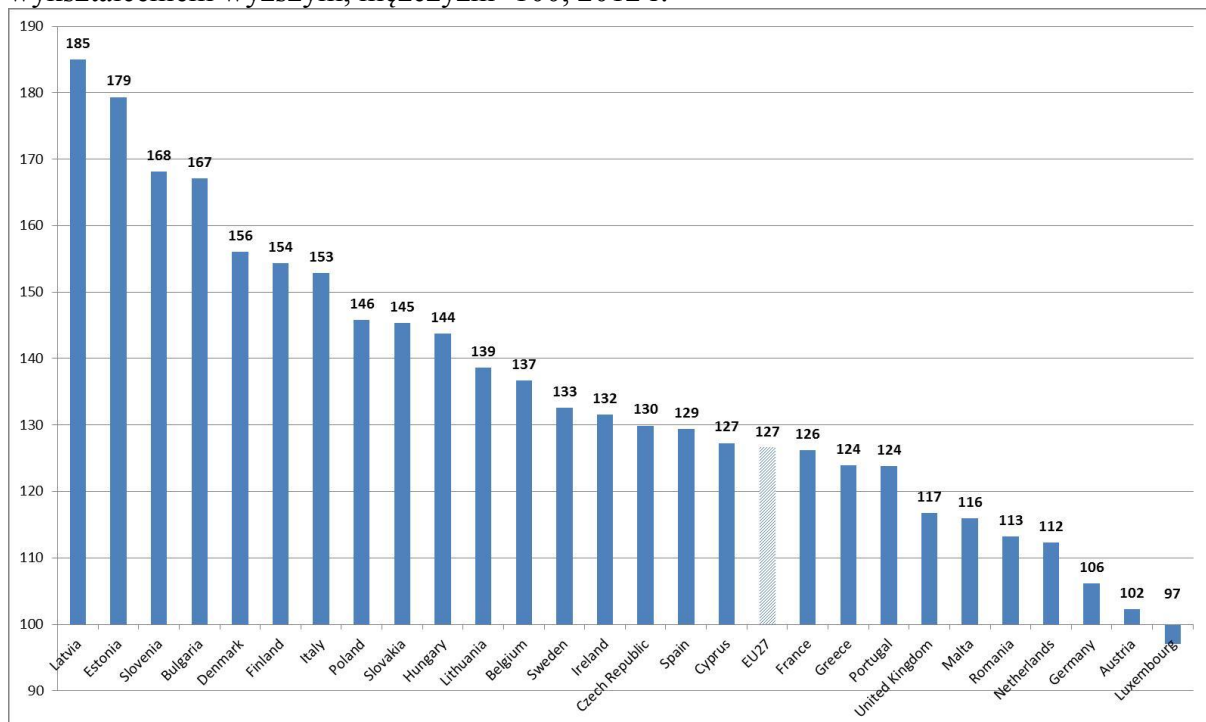
Wykres 2: Różnica między kobietami i mężczyznami pod względem przedwczesnego kończenia nauki, chłopcy=100, 2012 r.

Źródło: Eurostat (EU BAEL)

Uwaga: Na poziomie EU-27 na 100 chłopców wcześniej kończących naukę przypada 76 dziewcząt. Na Cyprze liczba dziewcząt przypadających na 100 chłopców wynosi 42. Bułgaria jest jedynym krajem, w którym więcej dziewcząt niż chłopców przedwcześnie porzuca naukę (107 dziewcząt na 100 chłopców).

Wykres 3: Różnica między kobietami i mężczyznami pod względem liczby osób z wykształceniem wyższym, mężczyźni=100, 2012 r.

Źródło: Eurostat (EU BAEL)

Uwaga: Na poziomie EU-27 w 2012 r. na 100 mężczyzn absolwentów studiów wyższych przypada 127 kobiet w przedziale wiekowym 30-34 lat. Na Łotwie liczba kobiet przypadających na 100 mężczyzn wynosi 185. Luksemburg jest jedynym krajem, w którym więcej mężczyzn niż kobiet ma wyższe wykształcenie (97 kobiet na 100 mężczyzn).

Wykres 4: Odsetek osób z wykształceniem wyższym lub równoważnym w przedziale wiekowym 30-34 (w proc., a latach 2010, 2011 i 2012), zmiana w stosunku do poprzedniego roku (w punktach procentowych) i krajowe cele do 2020 r.

	2010	2011	2012	Zmiana 2011-2012	Cel krajowy
EU	33.5	34.6	35.8p	1.2	co najmniej 40.0
Austria ¹	23.5	23.8	26.3	2.5	38.0
Belgia	44.4	42.6	43.9	1.3	47.0
Bułgaria	27.7	27.3	26.9	-0.4	36.0
Cypr	45.3	46.2	49.9	3.7	46.0
Czechy	20.4	23.8	25.6	1.8	32.0
Dania	41.2	41.2	43.0	1.8	co najmniej 40.0
Estonia	40.0	40.3	39.1	-1.2	40.0
Finlandia	45.7	46.0	45.8	-0.2	42.0
Francja	43.5	43.3	43.6	0.3	50.0
Niemcy	29.8	30.7	31.9p	1.2	42.0
Grecja	28.4	28.9	30.9	2	32.0
Węgry	25.7	28.1	29.9	1.8	30.3
Irlandia	49.9	49.7	51.1	1.4	60.0
Włochy	19.8	20.3	21.7	1.4	26.0-27.0
Łotwa	32.3	35.9b	37.0	1.1	34.0-36.0
Litwa	43.8	45.8	48.7	2.9	40.0
Luksemburg	46.1	48.2	49.6p	1.4	40.0
Malta	21.5	21.4	22.4	1.3	33.0
Holandia	41.4	41.1b	42.3p	1.2	więcej niż 40.0
Polska	35.3p	36.9p	39.1p	2.2	45.0
Portugalia	23.5	26.1	27.2	1.1	40.0
Rumunia	18.1	20.4	21.8	1.4	26.7
Słowacja	22.1	23.4	23.7	0.3	40.0
Słowenia	34.8	37.9	39.2	1.3	40.0
Hiszpania	40.6	40.6	40.1	-0.5	44.0
Szwecja	45.3	46.8	47.9	0.5	40.0-45.0
Wielka Brytania	43.0	45.8	47.1	1.3	Brak

Źródło: Eurostat (EU-BAEL); b=przerwa w szeregu czasowym, p=dane tymczasowe

2. EDUKACJA - Lepsze wsparcie dla osób rozpoczynających pracę w zawodzie nauczyciela w UE

Programy integracyjne oferujące pomoc i poradę, dostosowane do indywidualnych potrzeb początkujących nauczycieli, obowiązują obecnie w 15 państwach członkowskich UE (Austrii, na Cyprze, w Estonii, Francji, Irlandii, Luksemburgu, na Malcie, w Niemczech, Portugalii, Rumunii, Słowacji, Słowenii, Szwecji, Wielkiej

¹ Krajowy cel Austrii obejmuje ukończenie nauki na poziomie pomaturalnym ISCED-4a. Przy uwzględnieniu poziomu ISCED 4a wynik wynosi 37 proc. (2011).

Brytanii i we Włoszech) oraz w Chorwacji i Turcji – tak wynika z raportu Komisji Europejskiej dotyczącego warunków pracy nauczycieli w szkołach i ich kadry kierowniczej w 32 krajach. Chociaż programy te mają różną strukturę, ich nadrzędnym celem jest zapewnienie nowym nauczycielom wsparcia w zakresie przystosowania zawodowego i zmniejszenie prawdopodobieństwa zmiany zawodu przez młodszych nauczycieli.

„Dobry nauczyciel może w decydujący sposób kształtować przyszłość dziecka”, powiedziała **Androulla Vassiliou**, komisarz ds. edukacji, kultury, wielojęzyczności i młodzieży. „Dlatego też wzywam wszystkie kraje członkowskie do podnoszenia jakości szkoleń i wsparcia oferowanych nauczycielom, tak aby mogli zdobyć pełne kompetencje na wszystkich etapach kariery zawodowej i stosować wysokiej jakości, nowoczesne metody nauczania, które pozwolą wyposażyć młodzież w umiejętności wymagane w dzisiejszych czasach”.

Większość krajów UE określiła już kompetencje wymagane od osób chcących pracować jako nauczyciel i dotyczące dalszego rozwoju zawodowego. Należą do nich m.in. odpowiednia wiedza pedagogiczna, umiejętność pracy zespołowej oraz umiejętności interpersonalne i zawodowe. Te tzw. ramy kompetencji stanowią podstawę kształcenia nauczycieli na początkowym etapie we wszystkich krajach i regionach oprócz ośmiu (a mianowicie: Wspólnoty Niemieckojęzycznej w Belgii, Bułgarii, Chorwacji, Czech, Finlandii, Islandii, Liechtensteinu i Słowacji).

Większość spośród pracujących w Europie 5 mln nauczycieli zawarła zobowiązanie umowne do przepracowania co najmniej od 35 do 40 godzin tygodniowo, które obejmują m.in. liczbę godzin nauczania, czas dyżurów na terenie szkoły oraz czas przeznaczony na przygotowanie zajęć i wystawienie ocen. Liczba godzin przeznaczona na obowiązkowe zajęcia edukacyjne jest bardzo różna w zależności od kraju: zwykle liczba godzin jest wyższa na poziomie wychowania przedszkolnego i zmniejsza się na wyższych poziomach szkolnictwa. Średnia liczba godzin nauczania w szkołach podstawowych i średnich wynosi 20.

W przypadku jednej trzeciej krajów europejskich oczekuje się, że nauczyciel jest obecny na terenie szkoły przez mniej więcej 30 godzin tygodniowo. W Portugalii, Szwecji, Wielkiej Brytanii (Anglii, Walii i Północnej Irlandii) oraz Norwegii i na Cyprze nie ma takiego ustalonego wymogu czasowego w przypadku kształcenia średniego, a w Islandii w przypadku edukacji przedszkolnej. W Niemczech, Grecji,

Hiszpanii, na Cyprze, w Luksemburgu, na Malcie, w Portugalii, Rumunii i Słowenii wymagana liczba godzin nauczania zmniejsza się po przepracowaniu określonej liczby lat.

Większość nauczycieli w Europie ma ponad 40 lat. W Bułgarii, Czechach, Niemczech, Estonii, we Włoszech, Holandii, Austrii, Norwegii i Islandii niemal połowa nauczycieli ma ponad 50 lat. Odsetek nauczycieli poniżej 30 roku życia jest szczególnie niski w Niemczech, we Włoszech i Szwecji.

W większości państw członkowskich UE minimalne wynagrodzenia zasadnicze nauczycieli kształcenia obowiązkowego w szkołach podstawowych i średnich I stopnia są niższe niż wysokość PKB przypadająca na mieszkańca. Dodatki, które w znaczny sposób mogą zwiększać pensję netto nauczyciela, są zwykle wypłacane za nadgodziny lub dodatkowe obowiązki. Tylko połowa zbadanych krajów przyznaje nauczycielom dodatki na podstawie pozytywnych wyników nauczania lub osiągnięć studentów.

- **Kontekst**

Badanie ankietowe Główne dane na temat nauczycieli i kadry szkolnej objęło 32 kraje UE (państwa członkowskie UE, Chorwację, Islandię, Liechtenstein, Norwegię i Turcję). To badanie przeprowadzone na zlecenie Komisji Europejskiej przez sieć Eurydice zawiera najnowsze informacje na temat nauczycieli i kadry kierowniczej szkół, od nauczania przedszkolnego po studia wyższe, w tym dane na temat wieku, płci, godzin pracy i wynagrodzenia. W raporcie uwzględniono informacje zebrane przez sieć Eurydice, Eurostat oraz dowody pochodzące z międzynarodowych badań, w tym z opublikowanego przez OECD Międzynarodowego Badania w zakresie Nauczania i Uczenia się (TALIS 2008), z programu międzynarodowej oceny umiejętności uczniów (PISA 2009) i z trendów w międzynarodowym badaniu matematyki i przyrodznawstwa (TIMSS 2011, badanie koordynowane przez Międzynarodowe Towarzystwo Oceniania Osiągnięć Szkolnych).

W przedstawionej przez Komisję **strategii dotyczącej nowego podejścia do edukacji** podkreślono duże znaczenie przyciągnięcia do zawodu nauczyciela najlepszych kandydatów, zwłaszcza że duża liczba nauczycieli przejdzie niedługo na emeryturę. Odpowiedni poziom kształcenia nauczycieli, także ciągłego doskonalenia zawodowego nauczycieli i osób prowadzących szkolenia podnoszą jakość edukacji w

Europie: wysoko wykwalifikowaną siłę roboczą można zdobyć jedynie przez przyciągnięcie najlepszych kandydatów i wykształcenie ich w zawodzie nauczyciela. Promowanie doskonałości w nauczaniu jest także priorytetem **grupy wysokiego szczebla ds. modernizacji szkolnictwa wyższego**, która w listopadzie 2011 r. powstała z inicjatywy komisarz Androulli Vassiliou.

Nowe podejście do edukacji: Inwestowanie w umiejętności na rzecz lepszych efektów społeczno-gospodarczych - COM (2012) 669:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0669:FIN:PL:PDF>

- **Eurydice**

Sieć Eurydice składa się z 40 biur krajowych znajdujących się w 36 krajach (państwach członkowskich UE, Islandii, Liechtensteinie, Norwegii, Szwajcarii, Chorwacji, byłej jugosłowiańskiej republice Macedonii, Czarnogórze, Serbii i Turcji). Koordynacją Eurydice zajmuje się unijna Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego.

- **Dodatkowe informacje**

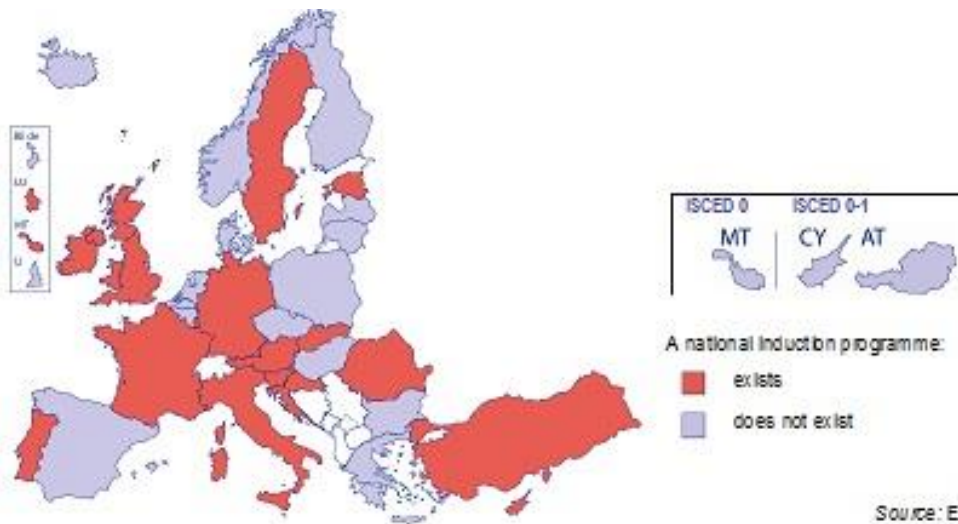
Pełen raport jest dostępny w języku angielskim na stronie internetowej Eurydice.

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/151EN.pdf

Komisja Europejska: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_en.htm

- **Załączniki**

Wykres 1: Krajowe programy integracji dla początkujących nauczycieli pracujących w przedszkolach, szkołach podstawowych i średnich (I stopnia i ponadgimnazjalnych) ogólnokształcących (poziomy ISCED 0, 1, 2 i 3), 2011/12 r.

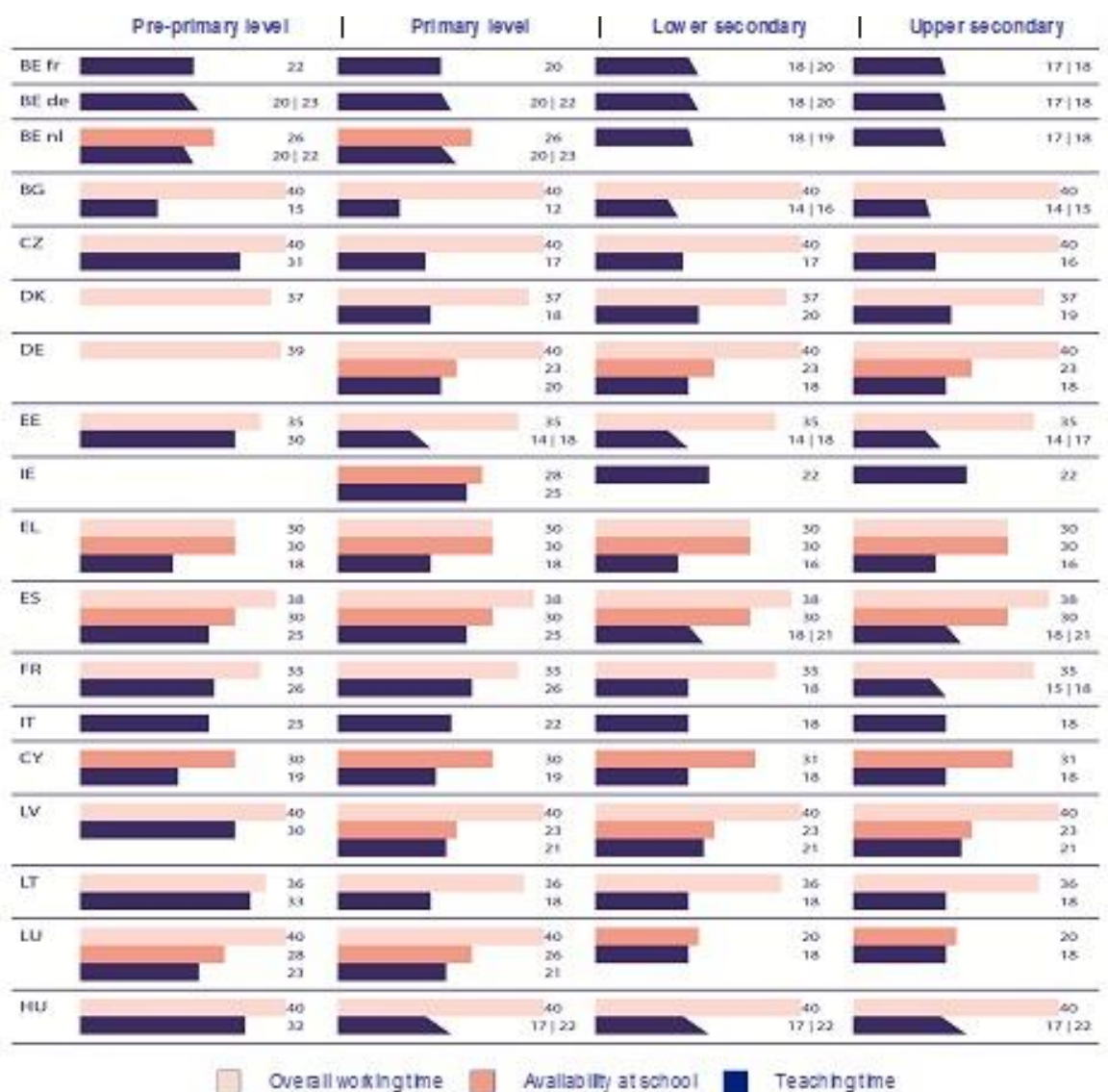
	EE	fr	BE	de	BE	nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
Length	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	1 year	1 year	1 to 2 years	⊗	⊗	1 year	1 year	8 months	⊗	⊗	2 years	⊗	2 years
											○	●			●	●	●				●	●
	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK-ENG	UK-WLS	UK-NIR	UK-SCT		HR	IS	TR	LI	NO			
Length	⊗	1 year	⊗	1 year	2 years	6-10 months	1 year	⊗	1 year	1 year	1 year	1 year	1 year	1 year	1 year	⊗	1 year	⊗	1 year	⊗	⊗	
	●			●	●	○	●		●	●	●	●	○		●		●					

● Compulsory ○ Not compulsory ⊗ No induction

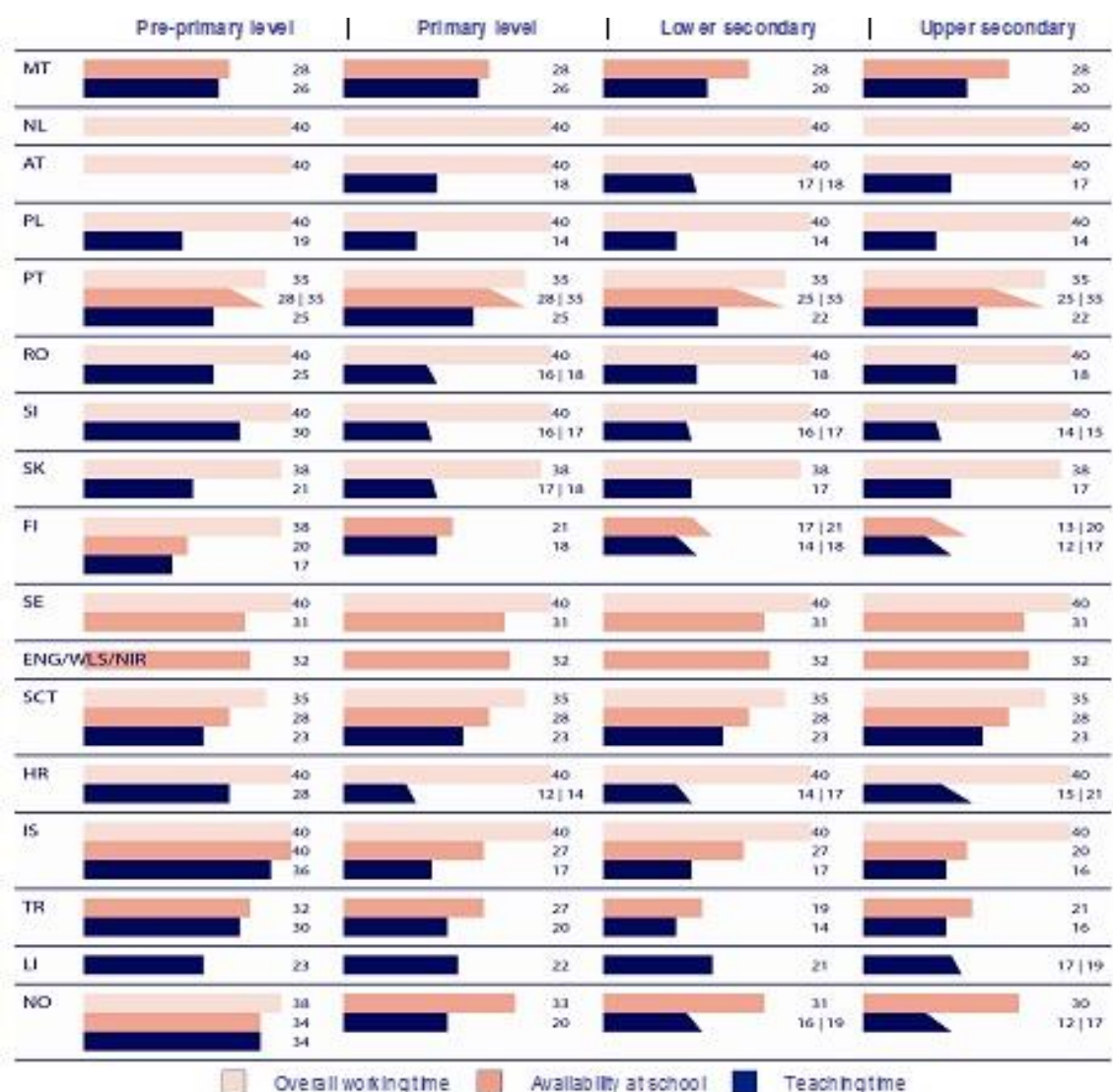
Source: Eurydice.

Uwaga: Noty wyjaśniające i uwagi dotyczące poszczególnych krajów są dostępne na str. 40 publikacji http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/key_data_en.php/151EN.pdf

Wykres 2: Oficjalne definicje tygodniowego obciążenia pracą nauczycieli zatrudnionych w pełnym wymiarze godzin w przedszkolach, szkołach podstawowych i średnich (I stopnia i ponadgimnazjalnych) ogólnokształcących, 2011/12 r.

Wykres 2 (ciąg dalszy): Oficjalne definicje tygodniowego obciążenia pracą nauczycieli zatrudnionych w pełnym wymiarze godzin w przedszkolach, szkołach podstawowych i średnich (I stopnia i ponadgimnazjalnych) ogólnokształcących, 2011/12 r.

Source: Eurydice.

Uwaga: Noty wyjaśniające i uwagi dotyczące poszczególnych krajów są dostępne na str. 76-77 publikacji

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/key_data_en.php/151EN.pdf

3. EDUKACJA - Dzieci imigrantów częściej trafiają do biedniejszych szkół – wyniki nowego raportu

Dzieci, które niedawno przybyły do danego kraju, częściej padają ofiarą segregacji i są umieszczane w szkołach dysponujących mniejszymi zasobami – tak wynika z

nowego badania przeprowadzonego na zlecenie Komisji Europejskiej. Skutek to gorsze wyniki w szkole i wysokie prawdopodobieństwo zbyt wczesnego kończenia nauki. W badaniu zaproponowano, żeby państwa członkowskie zapewniły wsparcie w kształceniu dzieci imigrantów – na przykład specjalnie przygotowanych nauczycieli czy dbające o ich integrację sieci wsparcia ze strony rodziców i społeczności lokalnych.

W raporcie przeanalizowano politykę w zakresie wspierania nowo przybyłych dzieci w 15 krajach, do których dotarły w ostatnim czasie duże fale imigrantów. Są to: Austria, Belgia (wspólnota flamandzka), Cypr, Czechy, Dania, Francja, Grecja, Holandia, Irlandia, Luksemburg, Niemcy, Norwegia, Szwecja, Wielka Brytania i Włochy. Z badania wynika, że najlepszy model funkcjonuje w Danii i Szwecji – opiera się on na oferowaniu dostosowanego do potrzeb wsparcia i zapewnieniu szkołom rozsądnego poziomu niezależności. Pozostałe kraje zazwyczaj skupiają się wyłącznie na jednym z tych aspektów, co uniemożliwia im osiągnięcie lepszych rezultatów w integracji dzieci imigrantów.

Androulla Vassiliou, komisarz UE ds. edukacji, kultury, wielojęzyczności i młodzieży oznajmiła: „Każde dziecko – nieważne, z jakiego środowiska pochodzi – zasługuje na szansę, jaką jest edukacja, która zapewni mu umiejętności potrzebne w życiu i dobre perspektywy zawodowe. Musimy poprawić sytuację pod tym względem w Europie i zapewnić większe wsparcie grupom w trudnej sytuacji. Musimy odejść od schematów postępowania, które nadal obowiązują w zbyt wielu szkołach. To uczniowie, którzy wychowali się w danym kraju, powinni jako pierwsi wyjść naprzeciw dzieciom imigrantów. Musimy ich zachęcać do otwierania się na dzieci ze środowisk imigranckich, a do tego konieczne jest zaangażowanie rodziców. Jeśli nic z tym nie zrobimy, możemy doprowadzić do sytuacji błędnego koła – brak szans będzie skutkował słabymi wynikami w nauce, a te z kolei będą zwiększać prawdopodobieństwo bezrobocia i ubóstwa.”

W badaniu podkreślono znaczenie zapewnienia szkołom niezależności i opracowania kompleksowego podejścia do wspierania kształcenia nowo przybyłych dzieci imigrantów, obejmującego pomoc w nauce języka i przedmiotów szkolnych, zaangażowanie ze strony rodziców i społeczności lokalnych oraz edukację międzykulturową. Zgodnie z raportem szkoły powinny unikać segregacji dzieci i wczesnego dzielenia uczniów na grupy ze względu na ich zdolności, gdyż stawia to w niekorzystnej sytuacji dzieci imigrantów, które dopiero uczą się nowego języka. W

badaniu podkreślono również konieczność usprawnienia procesu monitorowania i gromadzenia statystyk dotyczących dostępu do oświaty, uczęszczania do szkół i wyników w nauce dzieci ze środowisk imigranckich.

Wyniki raportu znajdują odzwierciedlenie w statystykach udostępnionych w ramach prowadzonego przez OECD programu międzynarodowej oceny umiejętności uczniów, który polega na sprawdzaniu umiejętności i wiedzy piętnastolatków. Z badań OECD wynika, że w 2010 r. 25,9 proc. urodzonych za granicą uczniów europejskich szkół przedwcześnie porzuciło naukę, podczas gdy w przypadku uczniów urodzonych w danym kraju było to zaledwie 13 proc.

- **Kontekst**

Badanie Komisji pokazuje, że w większości krajów szkoły albo zostały pozostawione same sobie i postępują według ogólnych krajowych wytycznych dotyczących dysponowania funduszami, albo nie mają wystarczającej autonomii, aby dostosować wsparcie do konkretnych potrzeb, a krajowe wytyczne – do sytuacji na poziomie lokalnym.

W badaniu rozróżniono 5 typów systemów wspierania edukacji:

⇒ ***Model wsparcia kompleksowego (przykłady: Dania, Szwecja)***

Udzielane jest stałe wsparcie w obszarach mających największe znaczenie pod kątem integracji nowo przybyłych dzieci imigrantów: pomoc w nauce języka i przedmiotów szkolnych, zaangażowanie rodziców, edukacja wielokulturowa i przyjazne otoczenie szkolne.

⇒ ***Model wsparcia doraźnego (przykłady: Włochy, Cypr, Grecja)***

Wsparcie charakteryzuje przypadkowość. Strategie nie zawsze są jasno sformułowane, poparte odpowiednimi zasobami czy skutecznie wdrażane. Nauczyciele, rodzice i społeczności lokalne są pozostawieni bez wyraźnych instrukcji.

⇒ ***Model wsparcia wyrównawczego (przykłady: Belgia, Austria)***

Obejmuje on wszystkie rodzaje strategii wsparcia, w tym stałą naukę języka nowego kraju. Minusy to raczej minimalna pomoc w nauce, wczesna ocena zdolności dzieci i wczesne dzielenie ich na grupy pod względem zdolności. Wsparcie to jest „wyrównawcze”, bo służy zmniejszeniu istniejących różnic, a nie rozwiązaniu problemu nierównych szans.

⇒ ***Model integracyjny (przykład: Irlandia)***

Cechują go dobrze rozwinięta współpraca i strategie edukacji międzykulturowej. Kontakt między szkołą, rodzicami i społecznością lokalną jest regularny, a temat międzykulturowości jest dobrze zintegrowany z programem nauczania i promowany w szkole na co dzień. Wsparcie nie skupia się na nauce języka.

⇒ ***Model wsparcia scentralizowanego (przykłady: Francja, Luksemburg)***

Model ten opiera się na scentralizowanym przyjmowaniu dzieci imigrantów i zapewnianiu wsparcia w nauce. Obejmuje on dopracowane, dostosowane do potrzeb programy pomocy dla uczniów ze słabymi wynikami, a także pomoc w nauce języka (i inne formy pomocy) dla rodziców.

To niezależne badanie przeprowadził na zlecenie Komisji litewski Instytut Polityki Publicznej i Zarządzania.

W ramach swojej strategii na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia Unia Europejska zachęca państwa członkowskie do intensywniejszego inwestowania w edukację, co pozwoli wzmocnić gospodarkę, a młodym ludziom umożliwi zdobycie umiejętności potrzebnych na rynku pracy. Kraje UE zobowiązały się do 2020 r. zmniejszyć odsetek młodych ludzi z niskimi umiejętnościami podstawowymi (czytanie, matematyka, nauki przyrodnicze) oraz odsetek uczniów przedwcześnie kończących naukę. Uzgodniły, że do 2020 r. odsetek piętnastolatków z niewystarczającymi umiejętnościami w zakresie czytania, matematyki i nauk przyrodniczych nie powinien przekraczać 15 proc., odsetek osób przedwcześnie kończących naukę powinien wynosić mniej niż 10 proc., a odsetek osób w wieku 30–34 lat posiadających wykształcenie wyższe powinien stanowić przynajmniej 40 proc. Od 1960 r. imigracja do Europy wzrosła trzykrotnie. Nauczanie dzieci imigrantów staje się coraz poważniejszą kwestią – dla przykładu w roku szkolnym 2009/2010 w austriackich szkołach było zarejestrowanych ponad 17,6 proc. uczniów, dla których

język niemiecki nie był pierwszym językiem. W Grecji odsetek uczniów pochodzących z innych krajów w szkołach podstawowych i średnich wzrósł w ciągu ostatnich pięciu lat z 7,3 proc. do 12 proc.

- **Dodatkowe informacje**

Raport – wersja ostateczna:

http://ec.europa.eu/education/more-information/reports-and-studies_en.htm#migrant

4. NAUKA - Sprawozdanie KE: kobiety wciąż niedostatecznie reprezentowane w sektorze naukowym UE

Chociaż odsetek kobiet wśród naukowców w Europie rośnie, liczba kobiet na stanowiskach naukowo-badawczych wciąż pozostaje zbyt niska. Taki przekaz płynie z ostatniego wydania sprawozdania „She Figures” opublikowanego dziś przez Komisję Europejską. Kobiety stanowią jedynie 33 proc. europejskich naukowców i 20 proc. profesorów zwyczajnych; ponadto tylko 15,5 proc. instytucji szkolnictwa wyższego jest zarządzanych przez kobiety.

Unijna komisarz ds. badań, innowacji i nauki, **Máire Geoghegan-Quinn**, powiedziała: „Pomimo pewnych postępów poczynionych w ostatnich latach kobiety wciąż pozostają mniejszością w sektorze naukowym, a szklany sufit uniemożliwia im przede wszystkim dostęp do najwyższych stanowisk. Sytuacja ta jest bardzo niesprawiedliwa i prowadzi do marnowania talentów. Komisja w ramach swoich programów badawczych skupia się na propagowaniu równości płci i podejmuje działania mające na celu zmianę głęboko zakorzenionej kultury instytucjonalnej.”

Zgodnie z przedstawionym dziś sprawozdaniem kobiety stanowią około 40 proc. wszystkich naukowców w szkolnictwie wyższym, 40 proc. w sektorze rządowym i 19 proc. w sektorze przedsiębiorstw. Mimo iż we wszystkich sektorach liczba kobiet rośnie szybciej niż liczba mężczyzn (+5,1 proc. rocznie w porównaniu z +3,3 proc. w przypadku mężczyzn w latach 2002-2009), kobiety naukowcy wciąż walczą o dostęp do stanowisk kierowniczych. W UE na jedną kobietę w radach naukowych i zarządach przypada średnio dwóch mężczyzn.

W 2010 r. odsetek studentek (55 proc.) i absolwentek (59 proc.) przewyższał odsetek studentów, jednak wśród słuchaczy i absolwentów studiów doktoranckich mężczyźni byli liczniejsi niż kobiety (których odsetek wyniósł odpowiednio 49 proc. i 46 proc.). Na kolejnych szczeblach kariery akademickiej kobiety stanowiły 44 proc. naukowców zaczynających pracę naukową z tytułem doktora i jedynie 20 proc. naukowców na najwyższych szczeblach akademickiej hierarchii. Niedostateczna reprezentacja kobiet jest jeszcze bardziej widoczna w dziedzinach takich jak nauki ścisłe i inżynieria.

Promocja równości płci jest jednym z kluczowych priorytetów określonych przez Komisję dla Europejskiej Przestrzeni Badawczej (EPB). Komisja zwróciła się do państw członkowskich o zniesienie barier w rekrutacji, zatrzymywaniu w zawodzie i rozwoju kariery zawodowej kobiet naukowców. Komisja stara się także rozwiązać problem dysproporcji płci na stanowiskach kierowniczych.

- **Kontekst**

Sprawozdanie „She Figures 2012” to czwarta publikacja obejmująca najważniejsze dane niezbędne do zrozumienia sytuacji kobiet w sektorze naukowo-badawczym. Z czasem rozwój listy wskaźników pozwolił na opisanie poziomu zaangażowania kobiet na wszystkich poziomach edukacji i we wszystkich dyscyplinach naukowych, poczynając od szkolnictwa wyższego, a kończąc na rynku pracy, z uwzględnieniem równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, nie tylko w 27 krajach UE, ale także w Chorwacji, Byłej Jugosłowiańskiej Republice Macedonii, Islandii, Izraelu, Norwegii, Szwajcarii i Turcji.

Sprawozdanie „She Figures” przygotowywane jest przez Komisję Europejską (Dyrekcję Generalną ds. Badań Naukowych i Innowacji oraz Eurostat) we współpracy z korespondentami statystycznymi Grupy Helsińskiej ds. Kobiet i Nauki.

„She Figures 2012”:

<http://ec.europa.eu/research/science-society/index.cfm?fuseaction=public.topic&id=1282&lang=1>

Kobiety w nauce:

<http://ec.europa.eu/research/science-society/index.cfm?fuseaction=public.topic&id=1253&lang=1>

Europejska Przestrzeń Badawcza:

http://ec.europa.eu/research/era/gender-equality-and-gender-mainstreaming_en.htm

5. NAUKA - Komisja Europejska przekazuje 150 mln euro na badania nad mózgiem, inaugurując unijny „Miesiąc mózgu”

Rozpoczynając inicjatywę „Europejski Miesiąc Mózgu”, Komisja Europejska przekazała około 150 mln euro na 20 nowych, międzynarodowych projektów w zakresie badań nad ludzkim mózgiem. W ten sposób łączna suma środków finansowych przekazanych od 2007 r. przez UE na badania nad tym organem wyniesie ponad 1,9 mld euro. „Europejski Miesiąc Mózgu” (ang. brainmonth) będzie okazją do zaprezentowania wyników europejskich badań i innowacyjności w dziedzinie neurologii, nauk kognitywnych i dziedzin pokrewnych podczas ponad pięćdziesięciu różnych, zorganizowanych z tej okazji wydarzeń. Celem tej organizowanej w maju inicjatywy jest zaprezentowanie osiągnięć w badaniach nad mózgiem, jak również wezwanie do bardziej zdecydowanych wysiłków w walce z chorobami neurologicznymi. Organizatorzy chcą również pokazać, w jaki sposób badanie ludzkiego mózgu może zrewolucjonizować informatykę. Miesiąc mózgu zbiega się w czasie z rozpoczęciem nowych, ambitnych projektów w zakresie badań nad tym organem w Unii Europejskiej (modelowa inicjatywa w dziedzinie FET: Human Brain Project oraz w USA (projekt BRAIN).

Máire Geoghegan-Quinn, komisarz do spraw badań, innowacji i nauki, powiedziała: „Wielu Europejczyków w ciągu swojego życia może zapaść na choroby lub zaburzenia związane z mózgiem. Leczenie osób, które już cierpią z powodu chorób lub zaburzeń, każdej minuty kosztuje 1,5 mln euro; to obciążenie naszych systemów opieki zdrowotnej najprawdopodobniej wzrośnie, ponieważ nasze społeczeństwo się starzeje. Badania nad ludzkim mózgiem mogłyby pomóc w ulżeniu milionom cierpiących pacjentów oraz ich opiekunów. Poznanie tajemnic funkcjonowania ludzkiego mózgu mogłoby również otworzyć nowe horyzonty dla usług i produktów naszej gospodarki”.

Około 165 mln Europejczyków prawdopodobnie doświadczy problemów związanych z działaniem tego najważniejszego ośrodka umysłowego. Społeczeństwo starzeje się, coraz więcej osób zapada na chorobę Alzheimera lub inne zaburzenia

neurodegeneratywne i psychiczne związane z zaawansowanym wiekiem. Oznacza to, że koszty opieki zdrowotnej prawdopodobnie znacznie wzrosną. Dlatego też coraz pilniejsze staje się opracowanie skuteczniejszych sposobów zapobiegania chorobom neurologicznym i leczenia ich. Poznanie, w jaki sposób funkcjonuje nasz mózg, jest ważne również ze względu na konieczność utrzymania wiodącej roli Europejskiej gospodarki w sektorze nowych technologii i usług informatycznych.

Podczas „Europejskiego Miesiąca Mózgu” podkreślona zostanie fundamentalna rola badań nad ludzkim mózgiem i opieki zdrowotnej dla naszej gospodarki i społeczeństwa. Ponadto zaprezentowane zostaną osiągnięcia UE w badaniach nad mózgiem, odbędzie się debata na temat przyszłości polityki badań naukowych oraz przedyskutowany zostanie sposób podziału środków pomiędzy państwami i w nich samych. Kolejnym celem inicjatywy będzie obalenie tabu narosłego wokół zdrowia psychicznego.

- **Kontekst**

Oczekuje się, że wyniki dwudziestu projektów mających szansę otrzymać unijne dofinansowanie dadzą nowy wgląd i umożliwią opracowanie innowacyjnych rozwiązań w najważniejszych dziedzinach, takich jak uszkodzenia mózgu, zaburzenia psychiczne, ból, padaczka i zaburzenia zachowania u dzieci. Do czasu podpisania umów o granty nie można opublikować nazwy projektów, jednakże należy się spodziewać, że wszystkie rozpoczną się w lecie tego roku. Przemysł i mali partnerzy biznesowi będą szczególnie zaangażowani w trzy dziedziny związane z badaniami – zaburzenia psychiczne, padaczka i zaburzenia zachowania u dzieci – przyczyniając się do rozwoju praktycznych i innowacyjnych rozwiązań.

Od początku realizacji bieżącego, siódmego programu ramowego w zakresie badań (FP7 2007-2013), z budżetu UE przekazano na badania nad ludzkim mózgiem ponad 1,9 mld euro. Dzięki tym środkom sfinansowano 1 268 projektów, w których wzięło udział 1 515 uczestników z UE i z poza UE. W dalszym ciągu będzie możliwe prowadzenie badań nad mózgiem w ramach trzech filarów – „Doskonała baza naukowa”, „Wiodąca pozycja w przemyśle” i „Wyzwania społeczne” programu Horyzont 2020, będącego kolejnym programem naukowym UE w zakresie badań naukowych i innowacji. Szczególnie ważny będzie program „Zdrowie, zmiany demograficzne i dobrostan”, którego celem jest poprawa diagnostyki, poznania przebiegu chorób i ich leczenia.

W programie „Europejski Miesiąc Mózgu” przewidziano organizację ponad pięćdziesięciu wydarzeń poświęconych temu organowi – od konferencji i warsztatów, przez spotkania, aż po szkoły letnie i kursy naukowe. Sześć takich wydarzeń organizuje irlandzka prezydencja w Radzie UE. Komisja Europejska zorganizuje dwie główne konferencje: 14 maja w Brukseli oraz (wspólnie z prezydentą irlandzką) 27/28 maja w Dublinie.

Pełna lista wydarzeń i zaangażowanych w nie państw znajduje się pod adresem:

http://ec.europa.eu/research/conferences/2013/brain-month/index_en.cfm

6. ZATRUDNIENIE - Stosunki pracy: według nowego raportu dialog społeczny poddawany jest w Europie ciężkiej próbie

Według opublikowanego dnia 11 kwietnia 2013 r. przez Komisję Europejską raportu trwający kryzys gospodarczy stanowi poważne wyzwanie dla dialogu pomiędzy przedstawicielami pracowników i pracodawców oraz rządami. Raport pokazuje, że przeprowadzonym ostatnio reformom rządowym nie zawsze towarzyszył w pełni skuteczny dialog społeczny, co w efekcie dało w Europie stosunki pracy coraz bardziej nacechowane konfliktami.

László Andor, komisarz ds. zatrudnienia, spraw społecznych i włączenia społecznego, powiedział: „W obecnej sytuacji zmniejszonego popytu makroekonomicznego, rosnących podatków i cięć w wydatkach publicznych dialog społeczny znajduje się pod coraz większą presją. Jeśli mamy wyjść z tego kryzysu, zachowując korzyści płynące z europejskiego modelu społecznego, potrzebujemy wzmocnienia roli partnerów społecznych na wszystkich szczeblach. Dobrze ustrukturyzowany dialog społeczny jest również niezbędny, aby stawić czoło wyzwaniu, jakie stanowią zmiany demograficzne, aby stworzyć lepsze warunki pracy i osiągnąć lepszą spójność społeczną. Dialog społeczny trzeba umocnić w Europie Środkowo-Wschodniej, gdzie jest on obecnie znacznie słabszy”.

Udział przedstawicieli pracowników i pracodawców („partnerów społecznych”) w przeprowadzanych przez rządy reformach ma kluczowe znaczenie, ponieważ rozwiązania wypracowane na drodze dialogu społecznego mają szansę na większe poparcie w społeczeństwie, łatwiejszą realizację i niosą ze sobą mniejsze ryzyko

powodowania konfliktów. Dlatego porozumienia zawarte z udziałem partnerów społecznych w oparciu o konsensus pomagają zapewnić długotrwałą stabilność gospodarczych i społecznych reform. Dobrze ustrukturyzowany dialog społeczny może skutecznie wzmocnić odporność Europy na problemy ekonomiczne. Kraje, w których dialog społeczny jest utrwalony, a instytucje zbiorowych stosunków pracy mają mocną pozycję, to te, które rzeczywiście cechuje większa odporność na problemy gospodarcze i społeczne oraz ogólnie spokojniejsza sytuacja. Potencjał rozwiązywania problemów, jaki daje dialog społeczny, może pomóc w przezwyciężeniu obecnego kryzysu. Nowy raport pokazuje, w jak dużym stopniu porozumienia wypracowane przez dialog społeczny w Europie mogą pozytywnie wpłynąć na życie zawodowe Europejczyków, np. w dziedzinie poprawy bezpieczeństwa i higieny oraz warunków pracy.

W świetle przeprowadzanych przez rządy wielu państw członkowskich cięć wydatków raport dotyczy głównie stosunków pracy w sektorze publicznym: w administracji, szkolnictwie, edukacji i służbie zdrowia. Zwiększenie efektywności było przez rządy państw traktowane jako priorytet restrukturyzacji tego sektora. W niektórych państwach proces ten trwa nadal, przy czym cechuje go bardziej zrównoważone podejście i ograniczone występowanie konfliktów oraz przestrzeganie w uzgodnionym wcześniej zakresie porozumień pomiędzy związkami zawodowymi i sektorem publicznym. W innych państwach metody wdrażania decyzji często nie przewidywały oparcia się na dialogu społecznym. Tendencja ta nie ogranicza się do państw otrzymujących pomoc finansową z UE i Międzynarodowego Funduszu Walutowego. W rezultacie w wielu państwach członkowskich podwyższenie podatków i cięcia wydatków publicznych wywołały falę sporów pracowniczych i pokazały, że niektóre z wprowadzanych reform, które nie były poddane dialogowi społecznemu, nie są akceptowane.

- **Europa Środkowo-Wschodnia**

Raport poddaje również głębokiej analizie sytuację dialogu społecznego w Europie Środkowo-Wschodniej. Chociaż między państwami tego regionu występują duże różnice, wszystkie z nich, z chlubnym wyjątkiem Słowenii, mają słabe i niezintegrowane instytucje stosunków pracy. W praktyce niektóre reformy nawet utrudniają udział partnerów społecznych we wprowadzaniu zmian. Raport pokazuje, że ożywienie krajowych systemów dialogu społecznego w celu przywracania i

wspierania porozumienia ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia długoterminowej stabilności przeprowadzanych reform gospodarczych i społecznych.

Inne zagadnienia, których dotyczy raport, obejmują udział partnerów społecznych w reformach związanych z bezrobociem i systemami emerytalnymi oraz w przechodzeniu na gospodarkę bardziej zrównoważoną i w mniejszym stopniu uzależnioną od paliw kopalnych. W Belgii, Francji, Niderlandach i Hiszpanii związki zawodowe uczestniczyły w procesie reformowania systemu emerytalnego, ale w innych państwach rola partnerów społecznych była minimalna, co prowadziło do konfliktów. Odnosnie do zmian klimatu raport pokazuje, że zwiększa się aktywność partnerów społecznych w tej dziedzinie, a ich stosunek do polityki zrównoważonego rozwoju jest coraz bardziej pozytywny.

- **Dodatkowe informacje**

Informacja na stronie internetowej DG ds. Zatrudnienia:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=1856&furtherNews=yes>

Europejski dialog społeczny:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=103&langId=pl>

Strona internetowa komisarza László Andora:

http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/andor/index_pl.htm

7. ZATRUDNIENIE - Komisja proponuje usprawnić stosowanie prawa pracowników do swobodnego przepływu

Komisja Europejska przedłożyła 26 kwietnia 2013 r. wniosek dotyczący wprowadzenia środków, które zapewniłyby lepsze stosowanie przepisów UE dotyczących prawa obywateli do podejmowania pracy w innym państwie członkowskim. Dzięki temu praktyczne korzystanie z tego prawa stanie się łatwiejsze. Obecnie mamy do czynienia z powtarzającym się problemem nieznanymi przepisami unijnymi przez pracodawców publicznych i prywatnych, niezależnie od tego, czy prawo krajowe jest zgodne z tymi przepisami. Ten brak wiedzy lub niezrozumienie przepisów są główną przyczyną dyskryminacji ze względu na przynależność państwową. Poza tym obywatele często nie wiedzą, do kogo w innym państwie członkowskim można się zwrócić w przypadku napotkania problemów związanych z

korzystaniem z prawa do swobodnego przepływu. Aby pokonać te przeszkody i łatwiej zapobiegać dyskryminacyjnemu traktowaniu pracowników ze względu na obywatelstwo, Komisja proponuje praktyczne rozwiązania.

László Andor, komisarz ds. zatrudnienia, spraw społecznych i włączenia społecznego, powiedział: „Swobodny przepływ pracowników jest jednym z podstawowych elementów jednolitego rynku UE. Ponieważ w chwili obecnej poziom bezrobocia w niektórych państwach członkowskich jest znacznie wyższy niż w innych, tym bardziej ważne jest to, aby ułatwić osobom zainteresowanym pracą w innym kraju UE dostęp do jego rynku pracy. Mobilność pracowników leży w interesie nas wszystkich – przynosi korzyści tak gospodarce państw członkowskich, jak i poszczególnym pracownikom. Proponowane środki pomogą pracownikom pokonać przeszkody w podjęciu pracy w innym kraju UE”.

Jeżeli propozycja zostanie zatwierdzona przez Parlament Europejski i Radę, może przyczynić się do zapewnienia rzeczywistego i skutecznego stosowania istniejących praw. Państwa członkowskie byłyby wtedy zobowiązane do:

- stworzenia krajowych punktów kontaktowych udzielających informacji, pomocy i porad, tak aby pracownicy migrujący w obrębie UE, a także pracodawcy lepiej orientowali się w przysługujących im prawach
- zapewnienia odpowiednich środków odwoławczych na poziomie krajowym
- umożliwienia związkom zawodowym, organizacjom pozarządowym i innym organizacjom wszczynania w imieniu pracowników postępowań administracyjnych lub sądowych w sprawach dotyczących dyskryminacji
- ogólnie lepszego informowania pracowników migrujących i pracodawców w UE.

Kontekst

Obecnie 3 proc. siły roboczej w UE, a więc 9,5 mln osób, mieszka i pracuje w innym państwie członkowskim. Poza tym 1,2 mln ludzi pracuje w kraju UE innym niż ich kraj zamieszkania. Jednak osoby, które chcą pracować w innym kraju UE, często nie są tam odpowiednio informowane i chronione w zakresie przysługujących im praw oraz natrafiają na przeszkody w dostępie do rynku pracy albo do przywilejów socjalnych, czy też na problematyczne warunki pracy. Badanie ankietowe Eurobarometru z września 2011 r. pokazało, że 15 proc. obywateli UE wyklucza pracę w innym państwie członkowskim ze względu na postrzegane przez nich zbyt liczne przeszkody. Do przeszkód tych należą:

- inne warunki rekrutacji
- uzależnianie dostępu do niektórych stanowisk od posiadanego obywatelstwa
- odmienne warunki pracy w praktyce (np. dotyczące wynagrodzenia, perspektyw zawodowych, zaszeregowania)
- problemy związane z dostępem do przywilejów socjalnych, podlegających takim warunkom, które łatwiej spełnić jest obywatelom państwa przyjmującego niż obywatelom innych państw UE (np. wymóg stałego miejsca zamieszkania)
- kwalifikacje zawodowe i doświadczenie zdobyte w innych państwach członkowskich nie są brane pod uwagę albo są brane pod uwagę w inny sposób.

Przeszkody te nie tylko mają konsekwencje zawodowe i osobiste dla zainteresowanych osób, lecz także niekorzystny wpływ na ich integrację na rynku pracy i w społeczeństwie państwa przyjmującego.

Prawo obywateli UE do pracy w innym państwie członkowskim, ustanowione w **art. 45 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)**, obejmuje m.in. prawo do równego traktowania bez względu na przynależność państwową w zakresie zatrudnienia, wynagrodzenia i innych warunków pracy. W **rozporządzeniu (UE) nr 492/2011** wymieniono szczegółowo prawa wynikające ze swobodnego przepływu pracowników i określono konkretne dziedziny, w których dyskryminacja ze względu na przynależność państwową jest zabroniona, zwłaszcza jeśli chodzi o:

- dostęp do zatrudnienia
- warunki pracy
- przywileje socjalne i podatkowe
- dostęp do szkolenia
- członkostwo w związkach zawodowych
- dostęp do mieszkań
- dostęp dzieci do edukacji.

Choć art. 45 TFUE i rozporządzenie (UE) nr 492/2011 są bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich, celem nowego wniosku jest ulepszenie i upowszechnienie sposobu, w jaki są one stosowane w praktyce. Dlatego mają zostać ustanowione wspólne ogólne ramy dla odpowiednich przepisów i środki ułatwiające skuteczniejsze i bardziej jednolite stosowanie praw przyznanych w przepisach UE pracownikom i

członkom ich rodzin, którzy korzystają z prawa do swobodnego przepływu. Niezależnie od swojej propozycji Komisja, stojąc na straży Traktatu, będzie też nadal, w razie konieczności, wszczynać postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państw członkowskich, których przepisy krajowe nie są zgodne z Traktatem i rozporządzeniem.

Mobilność pracowników w UE przynosi korzyści nie tylko pracownikom, lecz także gospodarkom państw członkowskich. Kraje zatrudniające zagranicznych pracowników korzystają na tym, że ich firmy mogą obsadzić wakaty, które w przeciwnym razie pozostałyby puste (nie ma żadnych dowodów na to, że pracownicy migrujący zabierają miejsca pracy pracownikom miejscowym), i dzięki temu wytwarzać towary i świadczyć usługi, które w przeciwnym razie nie mogłyby być wytwarzane ani świadczone. Mobilność jest też z korzyścią dla krajów pochodzenia pracowników migrujących, ponieważ umożliwia zatrudnienie pracownikom, którzy w swoim kraju mają trudności ze znalezieniem pracy, i którzy dzięki pracy w innym kraju mogą wspierać finansowo swoje rodziny oraz zdobywać nowe kwalifikacje i doświadczenie. Później doświadczenie to mogą wykorzystać w swoim kraju.

Z przeprowadzonego w 2011 r. [badania](#) na temat migracji z ośmiu nowych państw członkowskich (Czech, Estonii, Węgier, Litwy, Łotwy, Polski, Słowenii i Słowacji) wynika, że dzięki zatrudnieniu pracowników migrujących z tych krajów PKB Irlandii wzrosło o 3 proc., a Wielkiej Brytanii o 1,2 proc. w latach 2004-2009.

Artykuł prasowy na stronie internetowej DG ds. Zatrudnienia:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=89&langId=pl>

Strona internetowa komisarza László Andora:

http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/andor/index_en.htm

Bezpłatny biuletyn informacyjny Komisji Europejskiej na temat zatrudnienia, spraw społecznych i włączenia społecznego:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=371&langId=pl>

8. RYNEK WEWNĘTRZNY - Komisja chce zwiększyć przejrzystość działalności gospodarczej w zakresie kwestii społecznych i środowiskowych

Komisja wystąpiła 16 kwietnia 2013 r. z wnioskiem dotyczącym wprowadzenia zmian do obowiązujących przepisów dotyczących sprawozdawczości

przedsiębiorstw. Zmiany mają zwiększyć przejrzystość informacji o społecznych i środowiskowych aspektach działalności niektórych dużych firm. Firmy, których dotyczy propozycja, będą zobowiązane ujawniać informacje o swojej polityce w zakresie środowiska oraz związanych z tą kwestią zagrożeniach i wynikach, informacje związane ze sprawami społecznymi i pracowniczymi, z poszanowaniem praw człowieka, ze zwalczaniem korupcji i łapówkarstwa, jak również informacje dotyczące składu swojego zarządu.

Komisarz ds. rynku wewnętrznego i usług **Michel Barnier** powiedział: „Propozycja, którą dzisiaj przedstawiamy, jest ważna z punktu widzenia przejrzystości działalności gospodarczej we wszystkich sektorach. Ma ona bowiem na celu udostępnienie firmom, inwestorom i ogółowi społeczeństwa istotnych informacji – czego zdecydowanie domaga się społeczność inwestorów. Przedsiębiorstwa, które już teraz publikują informacje o swoich wynikach finansowych i niefinansowych, w podejmowaniu decyzji dotyczących działalności prezentują bardziej dalekowzroczne podejście. Te firmy mają niższe koszty finansowania, są bardziej atrakcyjne dla pracowników o wysokich kwalifikacjach (i potrafią ich u siebie zatrzymać), a co za tym idzie – osiągają większe sukcesy. Dla konkurencyjności i tworzenia nowych miejsc pracy w Europie jest to bardzo ważna kwestia. Najlepsze rozwiązania powinny się upowszechnić i stać się normą. Nowe przepisy miałyby zastosowanie wyłącznie do dużych firm (zatrudniających ponad 500 pracowników), ponieważ w przypadku małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) zastosowanie się do nowych wymogów mogłoby sprawić, że koszty będą większe niż korzyści”.

Zgodnie z nowymi przepisami duże przedsiębiorstwa zatrudniające ponad 500 pracowników byłyby zobowiązane do podawania w swoich sprawozdaniach rocznych istotnych i rzeczowych informacji dotyczących kwestii społecznych i środowiskowych. Założono, że formalności administracyjne zostaną ograniczone do minimum. Chodzi o publikowanie zwięzłych informacji, które pozwolą wyrobić sobie pojęcie na temat rozwoju firmy, jej wyników lub pozycji na rynku, a nie kompleksowych i szczegółowych opisów działalności firmy pod kątem zrównoważonego rozwoju. Jeśli jakaś dziedzina sprawozdawczości danej firmy nie dotyczy, firma ta nie musi podawać związanych z nią informacji – wystarczy, że uzasadni dlaczego. Istnieje też możliwość publikacji grupowych, poszczególne spółki należące do jednej grupy nie będą musiały tego robić indywidualnie.

Zaproponowane rozwiązanie zostało opracowane z założeniem, że środki nie muszą mieć charakteru nakazowego, i pozostawia firmom duży margines swobody, jeśli chodzi o to, w jaki sposób najlepiej ujawniać istotne informacje. Przedsiębiorstwa mogą do tego celu korzystać z międzynarodowych lub krajowych wytycznych, które uznają za najbardziej odpowiednie (np. inicjatywy ONZ Global Compact, ISO 26000 czy niemieckiego kodeksu zasad zrównoważonego rozwoju).

Jeśli chodzi o przejrzystość informacji na temat składu zarządów firm, duże spółki notowane na giełdzie byłyby zobowiązane do podawania informacji na temat swojej polityki w zakresie zapewniania różnorodności w składzie zarządu, z uwzględnieniem informacji dotyczących wieku, płci, narodowości, wykształcenia i doświadczenia zawodowego członków. Publikowane informacje powinny wskazywać na cele tej polityki, sposób jej realizacji oraz osiągnięte wyniki. Firmy, w których nie realizuje się polityki różnorodności, musiałyby uzasadnić, z czego to wynika. Podejście to jest zgodne z ogólnymi unijnymi ramami ładu korporacyjnego.

- **Kontekst**

Komisja zapowiedziała opisane wyżej propozycje w komunikacie w sprawie Aktu o jednolitym rynku z kwietnia 2011 r., w komunikacie „Nowa strategia 2011–2014 na rzecz społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw” z października 2011 r. oraz w planie działań w sprawie prawa spółek i ładu korporacyjnego przyjętego w grudniu 2012 r..

W listopadzie 2010 r. Komisja rozpoczęła szeroko zakrojone konsultacje społeczne dotyczące zaproponowanych rozwiązań, a następnie konsultacje z krajami członkowskimi, firmami, inwestorami i innymi zainteresowanymi podmiotami. W 2012 r. zakończono ocenę skutków przedstawiającą różne warianty polityki, aby móc przyjąć wyważony wniosek, który sprawi, że stopień przydatności i przejrzystości sprawozdań składanych przez firmy wzrośnie, lecz nie pociągnie to za sobą niepotrzebnych formalności administracyjnych.

Aktualnie unijne przepisy, a zwłaszcza [4. dyrektywa w sprawie prawa spółek](#) dotycząca rocznych sprawozdań finansowych, w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych stanowi, że przedsiębiorstwa mogą podawać do wiadomości publicznej niektóre informacje na temat środowiskowych, społecznych i innych aspektów swojej działalności. Okazało się jednak, że wymogi zawarte w

obowiązujących przepisach są niejasne i nieskuteczne, a przy tym w poszczególnych krajach stosowane są w różny sposób. Obecnie tego rodzaju informacje regularnie publikuje niecałe 10 proc. największych europejskich spółek. Z czasem niektóre kraje UE wprowadziły wymogi w zakresie ujawniania informacji wykraczające poza wymogi zawarte w 4. dyrektywie w sprawie prawa spółek. Na przykład w 2006 r. w Wielkiej Brytanii wprowadzono przepisy, które są w tej chwili aktualizowane, w 2007 r. wprowadzono tego rodzaju przepisy w Szwecji, a w 2011 r. w Hiszpanii. W tym samym roku w Danii wprowadzono zmiany do obowiązujących przepisów, a ostatnia aktualizacja przepisów francuskich miała miejsce w maju 2012 r.

Koszty związane z ujawnianiem wymaganych informacji przez duże spółki są proporcjonalne do wartości i użyteczności informacji, a także do rozmiarów i stopnia złożoności danej firmy.

6 lutego 2013 r. Parlament Europejski przyjął dwie rezolucje („Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw: rozliczalne, przejrzyste i odpowiedzialne zachowanie przedsiębiorstw a trwały wzrost” i „Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw: dbanie o interesy obywateli a droga do trwałego ożywienia gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu”), które świadczą o tym, jak duże znaczenie ma przejrzystość działalności gospodarczej w zakresie kwestii społecznych i środowiskowych.

Ww. rezolucje Parlamentu Europejskiego:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2013-0049+0+DOC+XML+V0//PL&language=PL>

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2013-0050+0+DOC+XML+V0//PL&language=PL>

Więcej informacji:

http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/non-financial_reporting/index_en.htm

9. ŚRODOWISKO - Pomoc przedsiębiorstwom i konsumentom w odnalezieniu drogi w ekologicznym labiryncie

Komisja Europejska zaproponowała 9 kwietnia 2013 r. ogólnounijne metody pomiaru efektywności środowiskowej produktów i organizacji oraz zachęca państwa członkowskie i sektor prywatny do ich stosowania.

Obecnie przedsiębiorstwa, które chcą podkreślić ekologiczność swoich produktów napotykać na szereg przeszkód. Muszą zdecydować się na którąś spośród metod propagowanych przez rządy i inicjatywy prywatne, często zmuszone są płacić wielokrotne opłaty za udostępnienie informacji ekologicznych. Borykają się też z brakiem zaufania ze strony konsumentów, którzy są zdezorientowani zbyt wieloma etykietami zawierającymi informacje utrudniające porównanie produktów.

Według ostatniego badania Eurobarometru poświęconego produktom ekologicznym 48 proc. europejskich konsumentów jest zdezorientowanych natłokiem informacji, które otrzymują. Również szereg organizacji branżowych wystosowało apel o przyjęcie ogólnoeuropejskiego podejścia opartego na ogólnounijnych ocenach naukowych i analizie cyklu życia. Wyraziły one obawy o to, że mnogość inicjatyw na poziomie państw członkowskich stać będzie w sprzeczności z zasadami jednolitego rynku, wprowadzając konsumentów w błąd i zwiększając koszty ponoszone przez przemysł.

Komisarz ds. środowiska **Janez Potočnik** powiedział: „Aby zdynamizować zrównoważony wzrost gospodarczy, musimy zadbać o to, by obecne na rynku produkty, które wytworzono przy najefektywniejszym wykorzystaniu zasobów i które są najbardziej przyjazne dla środowiska, były znane i rozpoznawalne. Udostępniając konsumentom wiarygodne i możliwe do porównania informacje o wpływie produktów i organizacji na środowisko oraz uzyskanych przez nie rekomendacjach, dajemy im możliwość wyboru. Pomagając natomiast przedsiębiorstwom w ujednoczeniu stosowanych przez nie metod, przyczyniamy się do zmniejszenia ponoszonych przez nie kosztów i obciążeń administracyjnych”.

Zaproponowana inicjatywa – komunikat w sprawie utworzenia jednolitego rynku produktów ekologicznych i zalecenie w sprawie stosowania wspólnych metod – powinna zapewnić dostępność możliwych do porównania i wiarygodnych informacji ekologicznych, budując zaufanie konsumentów, kontrahentów, inwestorów i innych zainteresowanych przedsiębiorstw.

W ramach tej inicjatywy:

- zaproponowano dwie metody pomiaru efektywności środowiskowej przez cały okres życia: ślad środowiskowy produktu i ślad środowiskowy organizacji;
- zalecono stosowanie tych metod państwom członkowskim, przedsiębiorstwom, organizacjom prywatnym oraz kręgom finansowym na zasadzie dobrowolności;
- ogłoszono trzyletni okres testów w celu opracowania zasad regulujących poszczególne produkty i sektory w ramach procesu realizowanego z udziałem szeregu zainteresowanych stron, w tym udostępnienie organizacjom innych metod celem ich przetestowania;
- sformułowano zasady informowania o efektywności środowiskowej, takie jak przejrzystość, wiarygodność, kompletność, porównywalność oraz jasność;
- udzielono wsparcia działaniom międzynarodowym, aby zapewnić skuteczniejszą koordynację działań służących opracowaniu metodyki i dostępność danych.

- **Kolejne kroki**

Trzyletni okres testów powinien rozpocząć się tuż po przyjęciu komunikatu. Otwarte zaproszenie do dobrowolnego udziału w inicjatywie zostanie opublikowane przez Komisję na stronach internetowych poświęconych śladowi środowiskowemu produktu i śladowi środowiskowemu organizacji: do udziału w opracowaniu zasad regulujących poszczególne grupy produktów i sektory zaproszone zostaną przedsiębiorstwa, organizacje branżowe i organizacje zrzeszające zainteresowane strony z UE i spoza UE.

Product Environmental Footprint - Ślad Środowiskowy Produktu:

http://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/product_footprint.htm

Organisation Environmental Footprint - Ślad Środowiskowy Organizacji:

http://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/organisation_footprint.htm

Drugi etap prac stanowić będzie rozwinięcie pogłębionej oceny wyników trzyletniego okresu testów oraz dodatkowych działań podejmowanych w oparciu o komunikat i zalecenie. W oparciu o tę ocenę Komisja podejmie decyzję w sprawie dalszych zastosowań – w ramach polityki – metody śladu środowiskowego produktu i metody śladu środowiskowego organizacji.

- **Kontekst**

Omawiane działania przyczyniają się do realizacji **Planu działania na rzecz zasobooszczędnej Europy**, zwłaszcza części tego planu dotyczącej zrównoważonej konsumpcji i produkcji. Planowane działania obejmują ustanowienie wspólnego podejścia opartego na ocenie całego cyklu życia, umożliwiającego państwom członkowskim oraz sektorowi prywatnemu ocenę efektywności środowiskowej produktów, usług i przedsiębiorstw, informowanie o niej i jej porównywanie, a także udostępnianie pełniejszych informacji na temat śladu środowiskowego produktów.

Utworzenie jednolitego rynku produktów ekologicznych ogłoszono jako jedno z kluczowych działań w Akcie o jednolitym rynku² z 2011 r. oraz w aktualizacji komunikatu w sprawie polityki przemysłowej z 2012 r.³

Metody śladu środowiskowego produktu i śladu środowiskowego organizacji zostały opracowane przez Wspólne Centrum Badawcze Komisji Europejskiej. Ich podstawę stanowi ocena cyklu życia, a zatem mogą one obejmować wpływ na środowisko (oraz proponować możliwości usprawnień) produktu (lub portfela produktów w przypadku organizacji) od momentu wydobycia surowców do momentu utylizacji produktu.

- **Dodatkowe informacje:**

Odnośnik do komunikatu/ do zalecenia:

<http://www.ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/index.htm>

http://ec.europa.eu/environment/eussd/product_footprint.htm

http://ec.europa.eu/environment/eussd/corporate_footprint.htm

10. ŚRODOWISKO - Wzmocnić gotowość Europy na wypadek klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka

Komisja Europejska przedstawiła 16 kwietnia 2013 r. pakiet działań składający się z dwóch części: strategii UE dotyczącej adaptacji do zmian klimatu, która określa ramy i mechanizmy umożliwiające wzmocnienie gotowości UE na dotychczasowe i przyszłe skutki zmian klimatu, oraz powiązanej z nią zielonej księgi dotyczącej ubezpieczeń na wypadek klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez

² COM(2011) 206 final z 13.4.2011.

³ COM(2012) 582 final z 10.10.2012.

człowieka. Te konsultacje społeczne otwierają szeroką dyskusję na temat adekwatności i dostępności istniejących opcji ubezpieczeniowych.

Komisarz ds. działań w dziedzinie klimatu **Connie Hedegaard** powiedziała: „Jeśli mamy utrzymać globalne ocieplenie poniżej poziomu 2°C i zapobiec niebezpiecznym zmianom klimatu, naszym priorytetem musi pozostać ograniczenie emisji gazów cieplarnianych na świecie. Jednak negatywne skutki zmian klimatu są dziś w Europie coraz bardziej widoczne. Dostosowywanie się do tych zmian jest jednym z podstawowych wyzwań dla rozwoju terytorialnego w Europie. Nasza strategia pomoże europejskim politykom wybrać najlepsze rozwiązania z korzyścią dla obywateli. Będzie to bodźcem dla wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy i pozwoli w przyszłości uniknąć potencjalnie wysokich kosztów ponoszonych przez ludzi, gospodarkę i środowisko”.

Komisarz ds. rynku wewnętrznego i usług **Michel Barnier** stwierdził: „Klęski żywiołowe i katastrofy spowodowane przez człowieka są coraz częstsze, natomiast zdolność sektora ubezpieczeniowego do zapewnienia ubezpieczenia na wypadek takich zdarzeń nie jest w pełni wykorzystana. Musimy poszukać rozwiązań na poziomie europejskim, które pozwolą zapełnić tę lukę na rynku ubezpieczeniowym, a także zastanowić się nad wspólnymi środkami zapobiegawczymi i sposobami skutecznego informowania obywateli i przedsiębiorstw. Opublikowanie zielonej książki zapoczątkowało ważną dyskusję na temat tych problemów, która pozwoli nam uzyskać pełniejszy obraz sytuacji w państwach członkowskich”.

Kristalina Georgijewa, komisarz odpowiedzialna za współpracę międzynarodową, pomoc humanitarną i reagowanie kryzysowe, stwierdziła: „Dobrze opracowane polisy ubezpieczeniowe mogą również działać jako instrument rynkowy, który zniechęca do podejmowania ryzykownych zachowań i zwiększa świadomość ryzyka oraz sprzyja uwzględnianiu ochrony przed klęskami żywiołowymi w decyzjach gospodarczych i finansowych”.

Strategia ma trzy zasadnicze cele:

- Wspieranie działań państw członkowskich: Komisja będzie zachęcać wszystkie państwa członkowskie do przyjęcia kompleksowych strategii adaptacyjnych (obecnie 15 z nich już to zrobiło) i zapewni środki finansowe wspierające zwiększanie krajowych zdolności adaptacyjnych i podejmowanie odpowiednich działań. Komisja będzie również wspierać działania

adaptacyjne w miastach przez wprowadzenie dobrowolnych zobowiązań w ramach inicjatywy „Porozumienia burmistrzów”.

- Działanie na poziomie europejskim w zakresie dostosowania się do warunków klimatycznych: W dalszym ciągu wspierana będzie adaptacja w kluczowych, najbardziej zagrożonych sektorach, takich jak rolnictwo i rybołówstwo oraz w polityce spójności z myślą o zwiększeniu odporności europejskiej infrastruktury; wspierane też będzie korzystanie z ubezpieczeń na wypadek klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka.
- Decyzje podejmowane na podstawie lepszych informacji: Uzupełnione zostaną braki w wiedzy na temat adaptacji i wzmocniona zostanie europejska platforma dostosowania do zmian klimatu (CLIMATE-ADAPT), która stanie się pojedynczym punktem kontaktowym udzielającym informacji na temat adaptacji w Europie.

- **Tworzenie miejsc pracy i oszczędność kosztów**

Strategia kładzie silny nacisk na takie działania adaptacyjne, które są niedrogie oraz korzystne pod kątem gospodarki i klimatu, a także mają wiele innych zalet. Będzie ona propagować zrównoważony wzrost gospodarczy, pobudzać inwestycje odporne na zmiany klimatu i zachęcać do tworzenia miejsc pracy, w szczególności w takich sektorach jak: budownictwo, gospodarka wodna, ubezpieczenia, technologie rolnicze oraz gospodarowanie ekosystemami.

Z szacunków przyszłych kosztów i korzyści wynika, że każde euro wydane na ochronę przeciwpowodziową mogłoby pomóc zaoszczędzić 6 euro na kosztach likwidowania szkód. W latach 1980-2011 wskutek powodzi życie straciło ponad 2,5 tys. osób, a ponad 5,5 mln osób zostało w różny sposób poszkodowanych. Bezpośrednie straty gospodarcze wyniosły ponad 90 mld euro. Szacuje się, że niedostosowanie się do zmian klimatu w całej UE może w 2020 r. powodować minimalne roczne koszty w wysokości 100 mld euro, a w 2050 r. aż 250 mld euro.

- **Zielona księga w sprawie ubezpieczeń na wypadek klęsk żywiołowych**

Podobnie jak wiele innych regionów świata Unia Europejska jest narażona na prawie wszystkie rodzaje klęsk żywiołowych. Nie tylko są one przyczyną śmierci, lecz także powodują szkody sięgające miliardów euro rocznie, co ma negatywny wpływ na stabilność gospodarczą i wzrost gospodarczy. Katastrofy mogą mieć zasięg

międzynarodowy i potencjalnie zagrażać całym obszarom w krajach sąsiadujących. Nawet gdy koszty poważnych katastrof są ograniczone lokalnie, nieodpowiednie objęcie kosztów ubezpieczeniem może się okazać dużym obciążeniem dla budżetu poszczególnych państw członkowskich i skutkować ewentualnym zaburzeniem równowagi wewnętrznej i zewnętrznej. Dlatego chodzi tu o sprawy istotne z punktu widzenia obywateli, przedsiębiorstw i rządów w całej Unii.

Zielona księga zawiera wiele pytań dotyczących adekwatności i dostępności odpowiednich ubezpieczeń na wypadek klęsk żywiołowych. Celem jest zwiększenie świadomości i sprawdzenie, czy działanie na szczeblu UE mogłoby być właściwe lub uzasadnione, aby usprawnić rynek ubezpieczeń od klęsk żywiołowych w Unii Europejskiej. Ogólniej rzecz ujmując, proces ten pozwoli zwiększyć dotychczasową wiedzę i przyczyni się do rozpropagowania ubezpieczenia jako narzędzia zarządzania kryzysowego, a tym samym ułatwi wprowadzenie zmian służących stworzeniu ogólnej kultury zapobiegania klęskom żywiołowym i ograniczeniu ryzyka klęsk żywiołowych.

- **Dalsze działania**

Komunikat określający strategię adaptacyjną skierowany jest do pozostałych instytucji UE, aby mogły się wypowiedzieć na poruszone w nim kwestie. 29 kwietnia Komisja zorganizuje w Brukseli konferencję z udziałem zainteresowanych stron na temat tej strategii.

Konsultacje społeczne w sprawie zielonej księgi potrwać do 30 czerwca 2013 r. Po przeanalizowaniu otrzymanych odpowiedzi Komisja podejmie decyzje w sprawie najodpowiedniejszych działań następczych, które mogłyby przybrać formę działań o charakterze nieustawodawczym lub ustawodawczym.

- **Przebieg procedury**

Europa ociepla się szybciej niż inne regiony świata – temperatura na jej obszarze w ostatniej dekadzie wynosiła średnio o 1,3°C więcej niż w epoce przedindustrialnej, podczas gdy średni wzrost temperatury na świecie wynosił 0,8°C. Chociaż skutki zmian klimatu różnią się w całej UE w zależności od warunków klimatycznych, geograficznych i społeczno-ekonomicznych, to jednak wszystkie państwa członkowskie są na nie narażone. W Europie Południowej i Środkowej obserwuje się

wzrost niektórych ekstremalnych zdarzeń pogodowych, takich jak częstsze fale upałów, pożary lasów i susze. Zgodnie z prognozami zwiększą się opady atmosferyczne i powodzie w północnej i północno-wschodniej Europie, a także wzrośnie ryzyko występowania powodzi i erozji na obszarach przybrzeżnych. Przez nasilenie się takich ekstremalnych zdarzeń atmosferycznych prawdopodobnie wzrośnie skala klęsk żywiołowych, co spowoduje znaczne straty gospodarcze, problemy w dziedzinie zdrowia publicznego i ofiary w ludziach.

W Europie kraje basenu Morza Śródziemnego, obszary górskie, gęsto zaludnione tereny zalewowe, strefy przybrzeżne, podobnie jak regiony najbardziej oddalone i Arktyka są szczególnie narażone na skutki zmian klimatu. Oprócz tego trzy czwarte ludności mieszka na obszarach miejskich, które mogą być narażone na fale upałów, powodzie lub skutki podwyższenia poziomu mórz.

- **Więcej informacji:**

DG CLIMA - strona na temat adaptacji do zmian klimatu:

http://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/index_en.htm

Europejska platforma dostosowania do zmian klimatu:

<http://climate-adapt.eea.europa.eu/>

11. KLIMAT - Komisja Europejska zachęca przemysł do upowszechniania najlepszych praktyk

W dniu 8 kwietnia 2013 r. przedstawiciele przemysłu i sektora publicznego z 10 państw członkowskich UE zwiedzili duńskie przedsiębiorstwa, w których stosuje się zaawansowane rozwiązania zwiększające efektywność energetyczną.

Wizyta studyjna jest pierwszą z serii imprez organizowanych przez uczestników przewodniej kampanii Komisji w dziedzinie klimatu, zatytułowanej „Świat, jaki lubisz”. Od jej rozpoczęcia w październiku zeszłego roku włączyło się w nią ponad 150 partnerów i wielu sympatyków. W ciągu najbliższych miesięcy zorganizują oni konferencje, targi i inne imprezy, aby dzielić się najlepszymi praktykami i upowszechniać wiedzę na temat tego, jak łączyć intensywne działania na rzecz klimatu z uzyskiwaniem korzyści gospodarczych i poprawą jakości życia.

Wizyta studyjna, która odbywa się pod hasłem „Możesz produkować energooszczędnie”, została zorganizowana przez Duńską Konfederację Przemysłu w ramach kampanii Komisji Europejskiej „Świat, jaki lubisz”. Jej celem jest propagowanie rozwiązań, które gwarantują korzyści ekonomiczne, a zarazem są przyjazne dla klimatu.

„W sferze działań na rzecz klimatu prawdziwym wyzwaniem jest nadanie odpowiedniego tempa wdrażaniu już istniejących rozwiązań. Zdarza się, że przedsiębiorcy próbują na własną rękę rozwiązać problemy, z którymi ktoś już wcześniej sobie poradził. Dlatego tak duże znaczenie ma upowszechnianie dobrych praktyk”, powiedziała **Connie Hedegaard**, komisarz ds. działań w dziedzinie klimatu, która weźmie udział w części wizyty.

W programie wyjazdu znajdują się wizyty w przedsiębiorstwach z różnych sektorów, od producentów żywności po części dla przemysłu. Dzięki temu uczestnicy przekonają się, że korzyści gospodarcze z efektywności energetycznej można odnieść bez względu na dziedzinę działalności.

W planie jest np. zwiedzanie zakładu produkcyjnego firmy Grundfos. Jest ona wiodącym na rynkach światowych producentem pomp, a jej roczne obroty wynoszą 3 mld euro. Od 2008 r. przedsiębiorstwo wdraża specjalne projekty dotyczące zwiększania efektywności energetycznej, dzięki którym ograniczyło emisje związane z produkcją o ponad 11 proc., co odpowiada ponad 14 tys. ton. W tym samym okresie obroty wzrosły o prawie 20 proc. Firma szacuje, że tylko w Danii dzięki zwiększonej efektywności energetycznej oszczędza 2,5 mln euro na rok.

„Efektywność energetyczna to dla nas dobry interes i kwestia zrównoważonego rozwoju. Oszczędzając energię i zmniejszając emisje CO₂, zmniejszamy koszty produkcji. Dzięki temu wzrasta rentowność i konkurencyjność naszej firmy. To naprawdę kwestia zdrowego rozsądku”, stwierdził dyrektor generalny Grundfos, Carsten Bjerg.

- **Informacje o kampanii „Świat, jaki lubisz”:**

Od inauguracji w październiku 2012 r. kampanię śledzi ponad 20 tys. użytkowników mediów społecznościowych. Przyłączyło się do niej ponad 150 oficjalnych partnerów,

w tym władze publiczne, organizacje pozarządowe, środowiska akademickie i przedsiębiorstwa. Celem kampanii jest upowszechnianie wiedzy o istniejących oszczędnych rozwiązaniach oraz zachęcanie do opracowywania nowych rozwiązań, które mogłyby zbliżyć UE do osiągnięcia celu zakładającego zmniejszenie do 2050 r. emisji gazów cieplarnianych o 80-95 proc.

- **Fakty dotyczące akcji „Możesz produkować energooszczędnie”:**

Uczestniczy w niej 17 organizacji, wśród nich prywatne przedsiębiorstwa, stowarzyszenia branżowe, ośrodki analityczne i organy rządowe.

Reprezentowanych jest 10 państw członkowskich, w tym Niemcy, Francja, Hiszpania, **Polska**, Bułgaria, Litwa, Szwecja i Finlandia.

Oprócz producenta pomp Grundfos, uczestnicy zwiedzą zakłady producenta żywności Danish Crown oraz firmę Saint-Gobain ISOVER, która opracowuje i produkuje innowacyjne i zrównoważone technologie izolacyjne.

- **Dodatkowe informacje:**

Strona internetowa komisarz Connie Hedegaard:

http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/hedegaard/index_en.htm

Strona internetowa kampanii „Świat, jaki lubisz”: <http://world-you-like.europa.eu/pl/>

Strona kampanii „Świat, jaki lubisz” na Facebooku:

<http://www.facebook.com/EUClimateAction>

Opracowała:

dr Magdalena Skulimowska⁴

⁴ Na podstawie informacji Komisji Europejskiej.